

«любовь-долг», а также новаторство драматурга в изображении чувств и эмоций влюбленных героев.

Ключевые слов: юаньская драма, любовь, чувства, долг.

Akimova A., stud.

Institute filology of Taras Shevchenko National University of Kyiv

Isayeva N., PhD,

Institute filology of Taras Shevchenko National University of Kyiv

Concept of love in the semantic space of the Yuan dramas

the article deals with the concept of love in the drama of Wang Shifu «The Story of the Western Wing». The peculiarities of the author's comprehension of the traditional conflict between love and duty were identified in it, as well as innovations of the playwright in the depiction of feelings and emotions of the *drama*'s heroes.

Keywords: yuan drama, love, emotions, responsibility.

УДК 82. 091 Укр

Александрова Г., д.філол.н., ст.наук.сп.,

Інститут філології КНУ імені Тараса Шевченка

ТВОРЧА ІНДИВІДУАЛЬНІСТЬ ІВАНА СТЕШЕНКА В КОНТЕКСТІ ПОЕЗІЇ ПОЧАТКУ ХХ СТ.: ТРАДИЦІЇ І НОВАТОРСТВО

У статті аналізуються основні мотиви поезії Івана Стешенка, що репрезентувала розвиток естетичних тенденцій кінця ХІХ – початку ХХ ст., простежуються її новаторські риси та суголосність із творчістю Лесі Українки, І. Франка, М. Старицького та ін.

Ключові слова: поезія, образ, мотив, ліричний герой, неокласицизм, неоромантизм.

Іван Стешенко (1874-1918) (псевдоніми І. Сердешний, І. Степура, І. Січовик, Світленко) нині більш відомий як громадсько-політичний, культурно-освітній, діяч, педагог, літературознавець (праці В. Білоцерківського, В. Верстюка, В. Головченка, С. Сірополка, Г. Титаренка, О. Тулуба, Ю. Хорунжого; І. Берези, Л. Білецького, М. Кучинського, Н. Гаєвської, Н. Стащенко та ін.); значно менше вивчена літературна частина його доробку. Його невелика за обсягом поетична спадщина – дві збірки не перевидавалася; інші публікації розкидані в періодиці в тодішній періодиці. Цього року побачило світ най-

повніше видання його поезій, яке уклав Григорій Титаренко після кропіткої кількарічної роботи в архіві Івана Стешенка, після пошуків його публікацій у періодиці [9].

Нині творчість цього напівзабутого поета цікава насамперед тим, що в ній відбилися чи не всі стильові й естетичні суперечності, властиві перехідній добі межі XIX – XX століть. Художнє мислення, літературний стиль митця формувалися в атмосфері спілкування та особистих взаємин із багатьма тогочасними письменниками; навчаючись в університеті Святого Володимира (1894-1896), він перебував між двома «полюсами» української літератури: з одного боку, на нього відчутно впливало спілкування з О. Кониським та іншими «громадівцями», з другого – з представниками гуртка «Плеяда». Стешенко, як і кожен молодий автор, шукав для наслідування поезію, близьку його духовним потребам. Тому його творчість цікава насамперед взаємодією традиції і модерних прагнень. В українській літературі тоді відбувся відхід від виразно позитивістсько-народницької, реалістичної орієнтації (творчість О. Кониського, І. Манжури, П. Чубинського, Б. Грінченка, П. Грабовського), до естетичних пошуків, що засвідчили складну взаємодію різних літературних напрямів. У ліриці Івана Стешенка теж функціонують, співіснують елементи різних літературних напрямів, і це є особливістю його творчості.

Однією з перших помітила й визнала Стешенків поетичний таланти Леся Українка. Вона писала матері про те, що його вірші «...дуже ліричні, але... здаються надто риторичними, хоч і красивими, – деякі образи неясні і нелогічні, як то у нього часто» [10, 177], непокоїлась, що однодумці О. Кониського «їдять одного зовсім молоденького» (І. Стешенка – Г. А.) [11, 218], присвятила йому лист-вірш «Товаришу мій, не здивуйте з лінивого вірша», якого немає в сучасному 12-томнику саме тому, що І. Стешенко вважався буржуазним українським націоналістом.

Творча індивідуальність І. Стешенка виразно окреслилася у двох поетичних збірках – «Хуторні сонети» (1899) і «Степові мотиви» (1901), назви яких мали символічне звучання – хутір і степ є одвічними константами природного і суспільного світобуття українців, набуваючи статусу архетипних образів. Степ – це осердя поезії раннях романтиків («степ широкий – то мій брат»), хутір – центр філософії пізнього романтика П. Куліша.

Критики – сучасники Стешенка відзначали безсумнівний хист поета, але водночас указували: читати його сонети – мука, це «вимагає такого напруження розумових сил, немов студіюєш якогось тяжко зрозумілого філософа» [3, 121]. Іноді складалося враження, що І. Стешенко пише по-російськи, а вже потім перекладає вірші українською [1, 70]. М. Лозинський вказував на важку форму, «ковані», незрозумілі слова [5, 3]. Л. Старицька-Черняхівська

в огляді нової української поезії поряд із Лесею Українкою і А. Кримським задала «молодого і талановитого... Ів. Стешенка» [8, 71], назвала його поетом громадянської скорботи, у віршах якого чергуються надія і відчай, хоч останній переважає, а провідний мотив їх – недоля рідного народу. Відзначила й недоліки: штучні епітети, які позбавляють поезію простоти і ніби сковують безсумнівну щирість і почуття. Коли ж Стешенкові вірші з'явилися в антології «Вік», В. Дорошенко зазначив: йому ще рано друкуватися поряд із відомішими авторами [2, 68].

Поодинокі зауваги про І. Стешенка можна знайти на сторінках «Історії української літератури його вірші «не робили погоди в українській літературі, зате були важливими документами розвитку української поезії на грані двох століть» [4, 351]. Ще менше згадок про Стешенка у 2-томній «Історії української літератури» (1987), в «Історії української літератури кінця XIX – початку XX ст.», кн. 1, (1998) та пізніших підручникових виданнях: лише в «обоймах», у списках авторів певного покоління. Певним «проривом» стало звернення до творчого доробку поета в монографії Ольги Камінчук «Художній дискурс української поезії кінця XIX – початку XX ст.» (2009) [6], але в її полі зору були лише збірки «Хуторні сонети» та «Степові мотиви», у той час як спадщина письменника набагато осяжніша і різноманітніша. Є окремий розділ про Івана Стешенка і в першому томі нового підручника з історії української літератури Ю. Коваліва, де автор відзначає в його поезії рефлексії на динаміку раннього модернізму, символістські сплески і поряд – вплив «народницької версифікації з жертвовними мотивами, образними штампами й публіцистичною просвітницькою риторикою» [7, 374].

Поезія Івана Стешенка, безперечно, заслуговує на докладніший аналіз, насамперед варто простежити її новаторські риси та суголосність із художньо-естетичними явищами кінця XIX – початку XX ст.

У творчості Стешенка відразу помітили схильність до експерименту, особливо на фонетичному і лексичному рівні – наголоси, не там, де треба, новотвори, порушення мовних норм, прагнення знайти «своє» слово. Власне, вживання авторських неологізмів було ознакою творчої індивідуальності поета. Питомі українські слова він поєднував зі «своїми», які часто з'являлися не для позначення нових понять, а для звукової організації вірша. Звісно, якщо втрачалося відчуття міри, з'являлася певна штучність: «Пишанії простори золочені!»; «То ще б тяжчіш застраждав дух мій skutий!..» тощо. Але поряд із цим незаперечними були і художні здобутки, відчувалося прагнення до культивованої символістичною поезією «музики у слові» (П. Верлен), часто виникали дивовижні алітерації:

На серці смерть. Рида роля,

Розбитий грубими руками [9, 304].

чи

Ревуча буря прогула...

Остання хмара дочорніла [9, 305].

Дуже швидко поет відійшов від учнівського наслідування панівних у тодішній народницькій ліриці стилізацій «під Шевченка». У низці віршів відчуваються глибоко трагічні ноти, викликані пекучим болем, соромом і гнівом, розумінням підневільного становища і необхідністю терпіти його. Програмова юнацька мета, щиросерді поривання присвятити життя і Божий дар розвоеві рідного народу і цілому людству завжди було з ним:

Бажання є питимий край любити

І все добро, усе життя своє

Забитому народу присвятити

І працювати, оскільки сили є [9, 103].

У ліриці поет часто прагнув заявити примат розуму над почуттями. Якщо у Лесі Українки перша збірка називалася «На крилах пісень», то в Стешенка не раз трапляється вислів «на крилах думок»: «Тяжко! Та геть самотність! Лину на крилах думок» [9, 309]; «І чуєш ти в серці святу якусь силу, І линеш угору на крилах думок» [9, 90], «Облинувши в раптовім міркуванні Весь збір світів на крилах дум швидких...» [9, 158]. У піснях його ліричний герой чує «струну думок», його оточує то «юрба надій та радісних думок», то «рїй прозористих дум», то «дум незлічні хмари»; він відчуває, як «росли мої думки», «рвуться думи чортгорієм». Бувають «важкі думки, безкраїм злом сповиті», що зливаються «в зграю... хмуру», а ще вони – журні, святі, величні, високі, зловгішні, глупі, розважені, «слободні», пахучі, прикрі, вогняні, скрутні, сумні, смутні, тихомирні, пекучі, бурхливі, тихі, темні, щасливі, пригнічені, мрійні, старі, пекельні, чорні, необорні, запальні, хижі, хворі, святкові, гіркі, живі, бентежні, перелякані, щирі, таємні, ніжні, охолоті, морозні, мужні, турботні, рідні, чужі,тяжкі, розкуті, молоді, пильні... І, зрештою, признається в тому, що джерело його поетичного натхнення – не почуття чи враження, а думки: «Досить дум, і святих, і прекрасних – Жвавий розум натхненням поїть» [9, 107]. Є в поезії і численні образи пісні та слова, але вони підпорядковані раціональними категоріям (пісня «...підніме стягою щасливою Вжинок мислі до самих небес!» [9, 164]), – усе це свідчить про «неокласичну пріоритетність розуму, думки» [6, 106]. Основне призначення своєї творчості Стешенко вбачає у просвітленні суспільства, умінні словом збудити віру в краще життя. Поет сумує і страждає, коли «не ллються з-під пера рядки живого слова» [9, 113]. «Цілющими словами» можна вколикати, слово може бути крилатим, віщим, ніжним, текти «струмком срібла», міцним, як криця,

вбиратися в іскри. Неоромантична ідея всемогутності слова розкривається у вірші «Пророку»:

Коли проллється слово те,
Яке б од сна весь світ збудило
І на життя нове, святе
Усіх покликало нас сімло? [9, 268].

Взаємопов'язаним із образами думи, пісні є образ мрій (і знову – перегуки – вже з назвою другої Лесиної збірки «Думи і мрії»). Думи зроджують у серці безкраї мрії; які – «мов хмари дошовії, Розпалися туманом по ріллі» [9, 122], це – «багатства єдині, Сльзьми обмиті» [9, 285]. У народницькій поезії образ сліз був традиційним – «скрізь плач, і стогін, і ридання» (Леся Українка). І. Стешенко їх примножує: сльози, ридання, печалі – постійні атрибути його поезії. У Лесі Українки сльози особистої туги і сльози громадського болю поєднуються в єдиному образі, оплакування народної неволі, заклики до невтомної праці поступаються місцем непокорі й протистоянню: сльози зайві там, «де навіть крові мало». Сльози – вияв даремної туги, яка нічим не допоможе знедоленому краю, а лише пригнічує душевні сили («Україно! Плачу сльзьми над тобою...»). Натомість у Стешенка переважають мотиви зневір'я і розпачу, його ліричний герой здебільшого не бачить виходу: «Я тільки плачу» [9, 173], «Я лиш сльози невтримано ллю» [9, 184], «І гасну я, і затримавши сльози, Лиш ворогу безсилі шлю погрози!» [9, 139].

Для його ліричного героя найтяжче – бачити «кривавії» сльози і не могли їм зарадити. Песимістичні інтонації, «тужливу пісню, слабу» він мотивує тим, що «потонувши в сльозах, Ридає покинута мати По зрадниках – рідних синах [9, 280]. І лише коли над рідним краєм засяє «радісний час», він заспіває так, «що стануть степи танцювати».

Поетів він порівнює із зірками, які осявають людський шлях «крізь млу густу і темряву сумну» [9, 106], вони воскрешають минулу славу, прагнуть «зламати тягар пут» [9, 153]; поет – світлий янгол «в долині сліз, і горя, і жалів» [9, 245]. Помітна роздвоєність ліричного героя: він і замріяний естет, стомлений життям і його несправедливістю, що повсякчас перебуває у мінорному настрої, і полум'яний борець, що оптимістично вірить у прийдешні часи і закликає наближувати їх. Такий суперечливий, непослідовний, новочасний «фаустівський тип» ліричного героя продовжував традиції Івана Франка у жаданнях правди, пошуках істини, сумнівами і драматичною боротьбою із самим собою. Цим поезія порушувала питання про утвердження прав людини такими ж вартісними, як і права суспільства, про цінність її духовного світу, пошуки гармонії й рівноваги поряд із соціальною активністю.

Традиційна для української літератури тема поета і поезії, місце поета в суспільстві не лише перегукується зі здобутками у цій царині (П. Грабовський «Я не співець чудовної природи», Леся Українка «Давня казка»), а й осягається по-новому – йдеться про те, що і в моменти натхнення, емоційно-го піднесення слід не замикатися в ілюзорному світі, втікати від дійсності:

Ти, рідний поете, у щасті високім,
Зазнавши невідомий рай,
Про люд безталанний з їх горем глибоким
Ніколи думок не лишай!
І в пісні дзвінкучій, натхненням сповитій,
Що в небі, мов струм розлилась, –
Не смій ти радіти і щастям облитий, –
Бо злий і важкий тепер час [9, 110].

Через творчість Стешенка проходить виразний мотив: поет – особлива людина («Поет не син юрби простої... Ніщо для нього біль і тьма!» [9, 271]), відповідальна за долю народу, за всі несправедливості цього світу: «...із якою б страшною охотою Ліг я за вас всіх в труну!» [9, 144], він саможертвовно прагне «віддати життя за скривджених людей!» [9, 127].

У вірші «Нащо співають? Що порив твій допоможе?» стверджується думка про необхідність розвивати навіть кволий поетичний спів, що, на перший погляд, є «порошиною в морі». «Але співати треба», – наголошує поет, бо слабким цей спів є лише тоді, коли він самотній:

Коли ж усі народні уми,
Розборкані наукою й струною,
Прокинуться од світової тьми [9, 155], –
тоді визнають і поетичне слово, у міць якого беззастережно вірив автор.

Сила, енергія, непримиренність Лесі Українки, домінування мотивів боротьби, гніву, ненависті до ворогів батьківщини, картання всього кволого, половинчастого, її гострий тон і темпераментне слово, яке часто переходить до гарячих закликів, не могли не вплинути на поезію І. Стешенка. У центрі поетичного світу Лесі Українки – образ сильної активної, вольової особистості, незламної духом, здатної боротися з підневільним становищем, що за-суджує рабську психологію. А філософські мотиви лірики І. Стешенка неоднозначні – від безсумнівного і категоричного сприйняття громадянського сенсу життя, афористично сформульованого у пізньому вірші «Коваль»:

Маю до праці я силу великую,
В серці ж – ще більш почуття,
Я собі долю по новому викую,
Краще здобуду життя! [9, 342] –

до пасивного споглядання того, що невідоме, символічне розгортання шекспірівської тези «життя – театр»:

І, мов невітшений глядач,
Дивлюсь на дивне грище світу,
Де на таємній мові грач
Гра п'єсу, тайностю повиту,
Де і початок і кінець
Для нас однаково незнані,
Де й нерозумний і мудрець
Обидва ходять у тумані [9, 299].

і до повної зневіри у можливості в сили людини, що суголосо декадентському світовідчуттю:

Цілком один... На думці смерть.
На серці все живе послуло,
І дух, потоплений ущерть,
До всього ставиться нечуло [9, 238].

Шукаючи «ключ до світових питань», болісно вдумуючись у сенс людського існування, ліричний герой переживає тугу, скорботу, безнадію, розпuku – маємо весь «набір» трагічного світобачення, характерний для тогочасної модерністичної атрибутики. Дочасне існування і невідворотна смерть («весь світ – мов смерть окрила неоглядна» [9, 176]), усвідомлення того, що «в світі є один безкрай сум» [9, 97], мисляться як закономірності, що наголошують марність існування («нащо жити?» чи зна хто про сеє?» [9, 169]), заглиблення в таємниці буття поєднується з тютчевським мотивом несказанності потаємного душевного життя («душе людська, – непізнаний тайніче! Віки ідуть, а й досі темна ти...» [9, 130], «Чого ж лиш ти із тугою тяжкою Не спиш, душе? Чому тривожна ти?» [9, 136]).

Низка творів поета розкриває трагічне буття людини, осмислює його тимчасовість, показує розрив між мрією і дійсністю, демонструє втому і розчарування в пошуках щастя:

Втомивсь мій дух... Нема йому принади,
І в стражданні невтомного дбання
Та в прагненні вселюдські знищить вади
Він слабшає і гаситься щодня [9, 157].

Усвідомлення того, що «незбутливе життя... дало саму зневіру» [9, 241] обривається на ноті безвиході із ситуації:

І як стали в борні сили гаснуть мені
І життя моє тліло без світу,
Знову чув я одні лиш погрози брудні

І ні крихти, – ні сліз, ні привіту! [9, 148].

Поетові притаманна антонімічність світобачення: людський світ – це одночасно і координати горя та крові («похмурий світ... невтішно все у ньому»), і справжні виміри щастя, у яке не перестає вірити («вже займається нам усе більш усе більш Сонце правди, свободи й науки!»). Ліричний герой здатний відчувати крайнощі життя, взаємозалежність краси й потворності, добра і зла, утіхи й смутку, розуміючи, що «крізь сьайво, радість, спів, Немов до сонця смуга темна, До серця крадеться сумнів».

З-поміж філософських проблем вирізняється кардинальна опозиція «життя – смерть», і пов'язані з нею «неволя – воля»:

Неволя й воля – сі дві сили

Здавен за людськеє життя,

Мов світлий дух і смерть могили,

Невпинно точуть бороття [9, 220].

«Життя людини – карнавал» [9, 276], після якого «чорним маревом труна Майне в могильно-темній далі» [9, 277], життя – «сумна псалтир» [9, 307], «те ж саме море» [9, 165], воно «нестерпуче важке» [9, 185], сумне, журне, надбите, убоге, сповнене наруги» – фаталістична позиція означається у роздумах про людську минуність і безцільне існування:

Що ж те життя? Воно мов твір артиста,

Де зграбність є, але немає зміста! [9, 204].

Але поряд з мінорними настроями з'являється надія, що «люд вквітка всесвітня любов» [9, 148], «знищить люд зло скрут своїх нікчемне, Як твёржу скель, бентежний океан!» [9, 156]. Розум ліричного героя вгамується від сумніву й жалів лише тоді, коли «Побачить він розумних сил наряддя – Владичну мисль над рухом світовим!» [9, 159].

Безнадія і приреченість іноді змінюється закликами до дії:

Хай на смерть нам крячуть круки, –

Смерть од волі та простору...

Байдуже! На промінь муки,

Віри повні, лишньо вгору! [9, 244].

Поряд із екзистенційними проблемами, формування яких в українській літературі розпочала ще лірика пізнього Я. Щоголева, одна із головних у Стешенкових поезіях – проблема праці задля соціального і національного визволення. Ще відчутні у ній рецидиви народницької лірики, герой якої культивував почуття самозречення і жертвовності та закликав «до праці» («Та ти знаєш, що тра працювати, І працюєш, оскільки є сили» [9, 93], «До праці підемо ураз: У нас до праці звикли руки» [9, 94], «Знов до праці швидкіш, Не складаймо натруджені руки» [9, 101], «До праці знов зведи невтомні руки»,

«Станьте ж до праці, ратаї готовії, Встаньте, чека вас народ!», «До праці ж молодь, разом з нами, Щоб швидше стала щастя мить!», «Гей, друже мій, хутчій же до роботи! Прийшла доба, – складать не можна рук»). Заклики до роботи повсякчас лунали у поезії його попередників і сучасників – Б. Гринченка («Праця єдина з недолі нас вирве»), М. Старицького («Гайда в поле! Гине нива!»), І. Франка («Лиш в праці варто і для праці жити!»).

Гіркі роздуми про каторжну працю шахтарів, нестерпні умови їхнього життя увібрали вірші «Пожежа в шахті», «Шахтарі» (цій темі присвячували поезії М. Чернявський, С. Черкасенко). (М. Чернявського ставили часто поряд із І. Стешенком, зокрема І. Франко зауважував, що Стешенкові оригінальні вірші і переклади «менш вдалі, ніж у Миколи Чернявського» [12, 155].

Шахта постає як місце пекельної безпросвітної роботи, де постійно чигає смерть, де «вічна мла, Над світлим днем панує владно». Але це зовсім не побутові картини, а насамперед – роздуми про горе, зло й несправедливість у світі, про життєві контрасти:

Ті, що життя зміцняють світа,
Ідуть туди, де вічний час
Панує смерть, у тьму сповита! [9, 195].

Народницька риторика іноді перетворюється просто в декларативні, стереотипні фрази:

Зоря свободи правди й волі
Над Україною зійшла,
Свободу, рівність і братерство
Вона на землю принесла [9, 347], –

але продиктовані вони непереборним бажанням самостійного незалежного національного буття своїй вітчизні. Заклики до рішучих дій лунають у поезії 1918 року:

Гей, до роботи ж, сестри та браття,
Марно не гайте й хвилини,
Полум'я серця, сили й завзяття
Все віддамо для України! [9, 341].

Ці, зовні декларативні й пафосні рядки, є органічними у складі переспіву з народної пісні «Гей, не дивуйтесь добрії люди» – Стешенко не даремно використав фольклорну модель, знаючи про особливу силу пісенного слова та його вплив на могутню енергію повсталого люду. Проблема національного буття народу є однією з найактуальніших у його поетичних розмислах, але часто він лише констатує трагічну невідповідність прагнень зі своїми гуманістичними та національними ідеалами («В вогні зневір киплять бентежні груди», «О, як боюсь завчасно я в кормизі», «До наших «bête héte humaine»,

«Псевдодіячам», «Фрази, змагання та розбрат неспинений»). Можна припустити, що ці відчуття посилювали «понадчасове» поетичне мислення Стешенка, і від подій бурхливої сучасності, закликів до боротьби, оспівування перемог та поразок він знову повертався до онтології всесвіту чи пошуку гармонії людини і природи, бо ж поетична думка, зорієнтована на вічне і неперехідне, не давала можливості залишатися в координатах актуальної буденності, повсякчас переходячи до місткіших і значущих понять.

Міцні зв'язки з фольклорною традицією, заглибленість у народнопісенні джерела демонструють вірші «Душа моя – бідна калина», «Бідна, похила калино!», «Дарма ти, берізонька люба», «Березка моя молодая». Останній – про безталанне кохання берізки і велетня-дуба, якому не стає сили «порвати старі ланцюги», має джерелом і народнопісенні мотиви, і Франкове «Червона калино, чого в лузі гнешся» і дає уявлення про те, настільки глибоко поет умів проїнятися духом і складом народної пісні.

Отже, мотиви поезії Стешенка цілком вписуються в загальний контекст української літератури: у ній втілена драматична і трагічна дисгармонія мислячої людини зі світом зла і насильства, чітко висловлена позиція неприйняття існуючого світовлаштування, є синтез емоційного й інтелектуального, своєрідно корелюються елементи народництва і модернізму. Тому несправедливо забутий невеликий поетичний доробок Івана Стешенка цінний тим, що демонструє багатство і різноманіття українського письменства, складність і суперечливість літературної доби кінця XIX – початку XX століть, різнорідність її компонентів, різноспрямованість тенденцій.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. В. Щ. Д. Новинки української поезії // Літературно-науковий вісник (далі – ЛНВ). – 1903. – Кн. 1. – С. 69-70.
2. Дор-ко В. Вік, 3 т. (Київ, 1902) // ЛНВ. – 1903. – Кн. 1. – С. 68-69.
3. И. М. Стешенко. Хуторні сонети. Киев, 1899 // ЛНВ. – 1899. – Кн. 8. – С. 121.
4. Історія української літератури: У 8 т. / Ред. кол. Є. П. Кирилюк / голова / та ін. – К.: Наук. думка. – Т. 5. – 1968. – 523 с.
5. Лозинський М. І. Стешенко. Степові мотиви. Київ 1901 / Діло. – 1901. – Ч. 162. – С. 3.
6. Камінчук О. Художній дискурс української поезії кінця XIX – початку XX ст. – К.: Педагогічна преса, 2009. – 352 с.
7. Ковалів Ю. Історія української літератури: кінець XIX – поч.. XXI ст.: підручник: у 10 т. Том перший: У пошуках іманентного сенсу / Юрій Ковалів. – К.: ВЦ «Академія», 2013 (Серія «Альма-матер»). – С. 373-374.
8. Старицкая-Черняховская Л. Новинки украинской поэзии // Русская мысль. – 1902. – № 10. – С. 44-72.

9. Стешенко І. Твори. Переклади. Вибране листування / Упор. та автор біограф. нарису Г. В. Титаренко, післямова Г. А. Александрової. – Полтава, 2013. – 628 с.
10. Українка Леся. До О. П. Косач. 5 листопада 1893 р., Київ // Збір. творів: У 12 т. – К.: Наук. думка, 1979. – Т. 9. – С. 176-178.
11. Українка Леся. Лист до М. П. Драгоманова. 9 лютого 1894 р. // Збір. творів: У 12 т. – К.: Наук. думка, 1978. – Т. 10. – С. 217–221.
12. Франко І. Южнорусская литература // Збір. творів: У 50 т. – К.: Наук. думка. – Т. 41. – 1984. – С. 101-161.

Александрова Г.А., д.філол.н., ст.науч.сотр.,
Інститут філології КНУ імені Тараса Шевченка

**Творческая индивидуальность Ивана Стешенко
в контексте поэзии начала XX ст.: традиции и новаторство**

В статье анализируются главные мотивы поэзии Ивана Стешенко, которая репрезентировала развитие эстетических тенденций конца XIX – начала XX ст., исследуются ее новаторские черты и созвучие с творчеством Леси Украинки, И. Франко, М. Старицкого и др.

Ключевые слова: поэзия, образ, мотив, лирический герой, неоклассицизм, неоромантизм.

Aleksandrova G.A., Doctor of Philology, Principal Scientist of the Institute of
Philology of Taras Shevchenko National University of Kyiv

**Creative individuality of Ivan Steshenko
in the poetry context of early XX century: traditions and innovations**

This article analyzes the main reasons for the poetry of Ivan Steshenko, that represent the development of aesthetic trends of the late XIX - early XX century., and traced its innovative features and with Lesia Ukrainka, Ivan Franko, Starytsky etc.

Key words: poetry, image, motif, lyrical character, neoclassicism, neoromanticism.